

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

EUROPEAN UNION

CONSEIL DE L'EUROPE

Rezultati projekata u Crnoj Gori u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope “Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku”

ŠTA JE PROGRAM HORIZONTAL FACILITY ZA ZAPADNI BALKAN I TURSKU?

Program “Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku” je zajednička inicijativa Evropske unije i Savjeta Evrope za Jugoistočnu Evropu. Radi se o trogodišnjem programu koji se sprovodi od maja 2016. godine u trajanju od 36 mjeseci. Aktivnosti u okviru Horizontal Facility prvenstveno finansira EU, a sufinansira i implementira Savjet Evrope.

Kroz program Horizontal Facility Evropska unija i Savjet Evrope korisnicima u Jugoistočnoj Evropi pružaju podršku u ispunjavanju standarda Savjeta Evrope i u usklađivanju sa pravnim tekovinama Evropske unije u kontekstu procesa proširenja, obuhvatajući tri teme: *sprovođenje pravde, borbu protiv ekonomskog kriminala i borbu protiv diskriminacije i zaštitu prava ugroženih grupa*.

U Crnoj Gori se sprovodi 6 projekata, sa ukupnim budžetom od 4,22 miliona eura.

PODRŠKA REFORMAMA POLICIJE I KAZNENO-POPRAVNOG SISTEMA

Ovaj projekat je započet 1. oktobra 2016. godine a trajao je do 31. januara 2019. godine.

Ovaj projekat je usmjeren na sprječavanje lošeg postupanja u zatvorima i policijskim stanicama, doprinosi procesu reforme krivičnog pravosuđa tako što osigurava da se prema licima lišenim slobode postupa u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava. Ova pitanja predstavljaju prioritetne oblasti za reformu, kroz razmatranje preporuka Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT).

- Unaprijeđen je regulatorni okvir koji se odnosi na službe zdravstvene zaštite u kazneno-popravnim domovima, sa ciljem smanjenja rizika koje osuđenici mogu predstavljati za društvo nakon njihovog puštanja na slobodu zbog neadekvatne zdravstvene zaštite tokom izdržavanja zatvorske kazne. Unaprijeđeni su i propisi o ljekarskim pregledima osuđenika. Kroz ovaj projekat su podržane institucije u izradi planova, te studije izvodljivosti za novu zatvorsku bolnicu uz koju će, nakon izgradnje, biti poboljšani uslovi u kojima se postupa sa osuđenima.
- Unaprijeđeni su programi rehabilitacije sa ciljem olakšavanja reintegracije osuđenika u društvo nakon njihovog puštanja na slobodu. Programi rehabilitacije su unaprijeđeni u saradnji sa organizacijama civilnog društva, fokusirajući se na najugroženije članove zatvorske populacije (žene, manjinske grupe i zavisnike od droga). Programi su rezultirali jačanjem kapaciteta dvije ciljne grupe za integraciju u društvo. Prva ciljna grupa osuđenika je završila stručno

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

osposobljavanje dok je bila na odsluženju kazne i dobila diplome koje su sertifikovane od strane Ministarstva prosvjete. Ovim je omogućeno da osuđenici imaju više mogućnosti da nađu zaposlenje na lokalnom tržištu rada. Druga ciljna grupa osuđenika je ojačala svoje sposobnosti u borbi protiv zavisnosti od droga, pripremajući se za bolji život nakon odsluženja kazne.

- Povećani su kapaciteti zatvorskog i policijskog osoblja za održivo pružanje kvalitetne obuke za sprječavanje lošeg postupanja. Izrađen je novi program obuke i formirana grupa trenera u zatvorskim i policijskim institucijama. Treneri su već prenijeli svoja znanja na 150 policajaca i zaposlenih u kazneno-popravnim domovima, a oni su zauzvrat nastavili da šire međunarodne standarde ljudskih prava širom zemlje.
- Preduzete su mjere za unaprjeđenje etičkog ponašanja i integriteta među zatvorskim osobljem. Usvojen je prvi Etički kodeks službenika i namještenika za izvršenje krivičnih sankcija, sa ciljem ograničavanja koruptivnih praksi u zatvorima. U tu svrhu, izmijenjena je uredba o klasifikaciji osuđenika kako bi se obezbijedio jasan način upravljanja i klasifikacije osuđenika.

BORBA PROTIV ZLOSTAVLJANJA I NEKAŽNJIVOSTI PRIMJENOM EVROPSKIH STANDARDA

Ovaj projekat je započeo 1. septembra 2016. godine a trajaće do 23. maja 2019. godine.

Cilj ovog projekta je jačanje institucionalnih kapaciteta kako bi se osiguralo tumačenje domaćeg zakonodavstva i prakse u skladu sa standardima Savjeta Evrope, posebno sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

- Oko 800 sudija, tužilaca i advokata je steklo znanje o novijoj sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava nakon opsežnog programa izgradnje kapaciteta institucija. Oko 60% tužilaca i savjetnika je obučeno za istraživanje slučajeva zlostavljanja, a 40% svih registrovanih advokata je prošlo obuku o različitim aspektima primjene Evropske konvencije o ljudskim pravima. U 2017. godini Evropski sud za ljudska prava je zabilježio pozitivan trend, s obzirom na smanjenje broja zahtjeva podnesenih ovom pravosudnom organu za skoro 20%.
- Kvalitet sudskih odluka u Crnoj Gori je poboljšan češćim upućivanjem na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava. Ovaj pozitivan trend je posebno vidljiv u odlukama Ustavnog suda i viših sudova. Ustavni sud je donio važne presude tokom 2017. i 2018. godine, utvrdivši povrede načela djelotvorne istrage slučajeva zlostavljanja i prava na slobodu mirnog okupljanja zasnovanih na zahtjevima Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slično tome, Viši sud u Podgorici je potvrdio odluku nižestepenog suda o potvrđivanju odgovornosti države za neefikasnu istragu i dodjeli odgovarajuće naknade podnosiocu žalbe. Pozivanje na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima u odlukama Vrhovnog suda trostruko je povećano tokom 2018. godine (povećanje od 217% u odnosu na period od 2015. do 2017. godine). Ove činjenice ukazuju na povećanu svijest

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

o evropskim standardima i sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, što za rezultat ima bolju pravnu zaštitu građana u Crnoj Gori.

- Osnažen je dugoročni kapacitet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu za pružanje kvalitetnih obuka o ljudskim pravima za pravne stručnjake. Novi kursevi i materijali o ljudskim pravima su unijeti u program obuke na radnom mjestu. Formirana je grupa od 16 nacionalnih trenera koji su svojim kolegama počeli da prenose znanja o ljudskim pravima.
- Oblast ljudskih prava je ojačana u visokom obrazovanju. Redovni nastavni plan i program crnogorskih pravnih fakulteta se trenutno mijenja dodavanjem sadržaja koji se odnose na ljudska prava. Pravna udruženja specijalizovana za praktičnu primjenu Evropske konvencije o ljudskim pravima i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava su trenutno u osnivanju u svim institucijama osnovnog visokog obrazovanja na kojima se izučava pravo u Crnoj Gori. Savjet Evrope je prva međunarodna organizacija koja je uvela oblast ljudskih prava u osnovne studije prava u Crnoj Gori.
- Učestalost dosljednijih sudskih odluka u sudovima se povećala nakon uspostavljanja odjeljenja sudske prakse u svim sudovima u Crnoj Gori i uvođenja redovnog međusudskog dijaloga između Ustavnog suda i redovnih sudova.

JAČANJE ODGOVORNOSTI PRAVOSUDNOG SISTEMA

Ovaj projekat je je započeo 1. novembra 2016. godine a trajeće do 23. maja 2019. godine.

Cilj ovog projekta je i je jačanje nezavisnosti, odgovornosti, stručnosti i ukupne efikasnosti pravosudnog sistema u Crnoj Gori u skladu sa evropskim standardima.

- Znatno je unaprijeđena stručna evaluacija sudija, čime se povećava nezavisnost i odgovornost sudstva. Ocijenjeno je 41 sudija a po prvi put je 13 sudija unaprijeđeno u okviru novog transparentnog sistema unapređenja sudija i tužilaca na osnovu periodične procjene profesionalnog učinka.
- Ostvaren je napredak u uvođenju etičkih principa i u sprječavanju sukoba interesa u pravosuđu, prilikom razmatranja i primjene Etičkog kodeksa. Etički odbori sudskih i tužilačkih vijeća i približno 200 sudija i tužilaca je obučeno za primjenu standarda etičke i disciplinske odgovornosti u praksi.
- Preduzeti su koraci za poboljšanje komunikacije između pravosuđa i javnosti sa ciljem povećanja stepena povjerenja u pravosudni sistem. Sudski savjet je izradio strategiju za odnose sa javnošću i

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

informisanje, pružajući strateški osnov za jačanje, transparentnost i komunikacije sa javnošću. Sprovođenje Strategije je u toku.

- Obezbijeđena je održivost obuka Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu. Poboljšanje kvaliteta pravne obuke postalo je prioritet Strategije Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu izrađene u okviru ovog projekta. Članovi su stručno osposobljeni za upravljanje ciklusom obuke i upotrebu svojih znanja za pripremu programa obuke za 2018. godinu; formirana je prva grupa trenera Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu za edukaciju o etici.
- Preduzeti su koraci za unaprjeđenje zakonodavstva o sudskoj nezavisnosti i nepristrasnosti. Preporuke o načinu unaprjeđenja Zakona o Sudskom savjetu i sudijama i relevantnih podzakonskih akata su pregledane i dostavljene Ministarstvu pravde na dalje zakonsko postupanje.

BORBA PROTIV KORUPCIJE I PRANJA NOVCA

Ovaj projekat je započet 24. maja 2016. godine a trajeće do 23. maja 2019. godine.

Kroz ovaj projekat je obezbijeđena podrška institucionalnim kapacitetima za suzbijanje i sprječavanje korupcije, pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa preporukama Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO) Savjeta Evrope i Komiteta eksperata za evaluaciju mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL).

- Unaprijeđeno je nekoliko zakona kako bi se uzele u obzir preporuke date u okviru ove aktivnosti. Skupština je 2018. godine usvojila izmjene i dopune Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama. Nakon revizije zakonskih propisa o sprječavanju pranja novca i usvajanja međunarodnih restriktivnih mjera, Crna Gora je izuzeta iz pojačanog nadzora MONEYVAL-a.
- Izrađena je nova metodologija provjere izvještaja o imovini. Time su ojačani kapaciteti Agencije za sprječavanje korupcije za vršenje provjere nezakonitog bogaćenja određenih javnih službenika kao i promjena i prenosa imovine, te za utvrđivanja porijekla imovine. Metodologija je transponovana u operativna pravila i osoblje Agencije prolazi obuku u vezi sa ovim odredbama, čime se poboljšava primjena tih pravila u praksi od strane Agencije. Svi ovi alati učinili su efikasnijim postupak provjere izvještaja o imovini.
- Kao što je potvrdila i Grupa država za borbu protiv korupcije (GRECO), ostvaren je napredak u sprječavanju sukoba interesa i obezbjeđivanju primjene etičkih standarda od strane Skupštine, pravosuđa i policije. Sve tri institucije su usvojile etičke smjernice, čime se jača njihovo poštovanje principa etičkog ponašanja. Policijska akademija je smjernice unijela u program

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

obuke policije.

- Praćenje finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja je poboljšano je kroz izrađenu novu metodologiju koju je Agencija za sprječavanje korupcije primijenila na lokalnim izborima 2018. godine. Metodologija pomaže u otkrivanju i procesuiranju nepravilnosti u finansiranju izbornih kampanja, što praćenje čini djelotvornijim.
- Osnažena je institucionalna saradnja između Agencije za sprječavanje korupcije i Državne revizorske institucije, jačajući borbu protiv korupcije. Dvije institucije su potpisale memorandum o razumijevanju kojim se jača njihova saradnja, naročito u kontroli finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja. Potpisan je protokol o saradnji između Vrhovnog državnog tužilaštva i Državne revizorske institucije, o unaprjeđenju borbe protiv zloupotrebe javnih sredstava.
- Agencija za sprječavanje korupcije, policija, tužilaštvo i sudstvo su stekli specijalizovana znanja i vještine u sprječavanju i istraživanju korupcije i pranja novca: 50 sudija i 65 policajaca sada zna kako da zaštiti “zviždače” u građanskim i krivičnim postupcima; a 90 njih je steklo znanja o najboljim tehnikama praćenja, utvrđivanja i oduzimanja imovine.

JAČANJE INTEGRITETA I BORBA PROTIV KORUPCIJE U VISOKOM OBRAZOVANJU

Ovaj projekat je započeo 1. jula 2016. godine a trajeće do 23. maja 2019. godine.

Cilj ovog projekta je da podrži nadležne organe u očuvanju integriteta sistema visokog obrazovanja, radeći na jačanju svijesti o koristi standarda integriteta i etike među glavnim zainteresovanim stranama u obrazovanju, uključujući studente, akademsko osoblje i administrativnu upravu. Ostvareni rezultati obuhvataju sljedeće:

- Izrađena je Osnovna procjena integriteta u visokom obrazovanju u Crnoj Gori.
- Oslanjajući se na preporuke iz Osnovne procjene, pripremljen je nacrt Zakona o akademskom integritetu koji se bavi različitim oblicima akademskog nedoličnog ponašanja, uključujući plagijatorstvo i neetičko ponašanje, te uvođenje minimalnih standarda za zaštitu akademskog integriteta u visokoškolskim ustanovama.
- Povećana svijest o problemima korupcije i integriteta među studentima i široj javnosti je postignuta kroz brojne opsežne mjere, uključujući konferencije i javne debate na univerzitetima. Digitalni materijal se izrađuje za potrebe korištenja u internetskim promotivnim materijalima i kursovima za studente. Na Univerzitetu Crne Gore, kursevi će postati obavezni za studente prve godine.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Ovaj projekat je trajao od 1. jula 2016. godine do 31. decembra 2018. godine.

Projekat koji ima za cilj borbu protiv diskriminacije u školama, osmišljen je tako da uvede i prati posebne antidiskriminatorne mjere na lokalnom nivou, kroz rad sa pilot školama, kao i da proširi najbolje prakse na nivou politike. Projekat podrazumijeva povećanje znanja i svijesti o demokratskoj kulturi škola među nastavnicima, osobljem, studentima i lokalnim zajednicama, te opšte jačanje kapaciteta škola za iskorjenjivanje diskriminatornih pristupa ugroženim ili marginalizovanim učenicima, uključujući djecu romske i egipćanske populacije. Sve aktivnosti su imale za cilj unaprjeđenje metoda za smanjivanje nejednakosti, borbu protiv diskriminacije i izbjegavanje marginalizacije ili isključenosti. Ostvareni rezultati obuhvataju sljedeće:

- Bolje prepoznavanje obrazovanja demokratskog građanstva od strane pilot škola. Ukupno 26 pilot škola, 1.000 obrazovnih stručnjaka i predstavnika lokalne zajednice je bilo uključeno u izradu lokalnih akcionih planova za jačanje demokratske kulture u školama. Pored toga, 10.000 članova zajednica, uključujući učenike, nastavnike i roditelje, je bilo uključeno u organizaciju „Inkluzivnih dana“ i drugih sličnih aktivnosti na lokalnom nivou.
- 11. oktobar je ustanovljen kao nacionalni „Inkluzivni dan“ u Crnoj Gori.
- 200 nastavnika je prošlo sertifikovanu obuku o načinima podučavanja o demokratiji i ljudskim pravima kao i u ostvarivanju međusektorskog znanja kroz vannastavne aktivnosti.
- Pilot škole su izradile akcione planove, uključujući mjere za iskorjenjivanje predrasuda i diskriminatornih pristupa prema ugroženim ili marginalizovanim učenicima.
- Iskustva i znanja stečena u lokalnim zajednicama imaju veliki uticaj i poslužila su kao izvor informacija za kreatore politika. U toku je izrada nacrtu plana za stvaranje sigurnog i inkluzivnog školskog okruženja u obrazovnom programu, pedagogiji, procjeni i nivou obrazovanja nastavnika.

ZA VIŠE INFORMACIJA:

Internet stranica: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/horizontal-facility/home>

Nikola Howson, službenica za komunikacije, +33 3 88 41 22 39

Marija Simić, regionalna službenica za komunikacije, +38 1 63 60 13 37

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe